NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Antwerpen-Centraal krijgt architectuur die oud en nieuw verzoent

- samenvatting -

Momenteel is een bouwaanvraag in onderzoek die de NMBS eind 1998 heeft ingediend voor de ombouw van het station Antwerpen-Centraal. Die ombouw moet de aanleg van de grotendeels ondergrondse noord-zuidverbinding van Berchem naar Antwerpen-Luchtbal toelaten.
In 1997 had de NMBS al de bouwtoelating bekomen voor het globale project van de noord-zuidverbinding. De architecturale en stedenbouwkundige aspecten verbonden aan de bouw van een tweede stationsingang aan de Lange Kievitstraat, de aanleg van een daarbij horend plein en de heraanleg van het Astridplein werden - op vraag van de stad Antwerpen - uit die bouwtoelating geweerd.

De huidige bouwaanvraag bevat de hertekende plannen voor de tweede stationstoegang aan de Lange Kievitstraat en een herziene architectuur van het ondergrondse gedeelte van Antwerpen-Centraal. De nieuwe stationstoegang zal meer dan zomaar een achterdeur worden. Het wordt een volwaardig station met alle diensten die nuttig zijn voor de treinreiziger.

Om in het bestaande stationsgebouw de werken voor de ondergrondse ombouw te kunnen voortzetten, moeten de goudwinkeltjes onder het spoorwegviaduct verhuizen. Ze komen in tijdelijke paviljoenen in de Pelikaansstraat. Die oplossing noodzaakt een drastische herziening van de verkeerssituatie in de omgeving.

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Antwerpen-Centraal nieuwe stijl

Het eerste jaar van de werken aan de noord-zuidverbinding zit erop. Tegen 2005 wordt het station Antwerpen-Centraal in een nieuw kleedje gestoken. Niet alleen zullen de treinen op drie verdiepingen toekomen, het station wordt ook een heel stuk langer en krijgt er ter hoogte van de Lange Kievitstraat een tweede stationstoegang bij met bijbehorend plein.

De nieuwe toegang bestaat uit een nieuw gebouw, in feite een volwaardig station met loketten, een buffet en diverse diensten. De nieuwe toegang, waar ook een ondergrondse parking is gepland, opent zijn deuren eind 2005.

Stijging aantal reizigers

Mobiliteitsstudies wijzen uit dat in de toekomst het aantal binnenlandse treinreizigers zal verdubbelen. Het worden er dagelijks 100.000, plus nog eens 4000 hst-reizigers. Om de reizigersstroom te kunnen verwerken, wordt het aantal perrons van 10 naar 14 opgedreven en aanzienlijk verlengd (350 tot 400 meter). Daardoor wordt het huidige Centraal Station tweemaal zo lang. Deze ingreep maakt het noodzakelijk om een tweede ingang aan de Lange Kievitstraat te creëren, wat de capaciteit van het station eveneens ten goede komt.

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Winkel-wandelzone

Het gelijkvloerse straatniveau van het Centraal station wordt volledig opengewerkt, zodat er een ruime gelijkvloerse hal tot stand komt achter de huidige goudwinkeltjes in de Pelikaansstraat. De hal verbindt het Astridplein met de Lange Kievitstraat via één uitgestrekte loopzone. Het wordt een winkel-wandelzone waar reizigers hun boodschappen kunnen doen of een hapje eten. Eind 2003 zal die zone in gebruik worden genomen. Voetbruggen en roltrappen zullen ervoor zorgen dat iedereen vlot alle niveaus kan bereiken.

De nieuwe hal fungeert als een soort intern plateau dat de twee toegangen van het station verbindt. Vanuit de Pelikaansstraat komen er verscheidene ingangen naar de winkel-wandelzone. Met het bewust openen van het gelijkvloers, komt er ruimte vrij voor het onderbrengen van krantenkiosken, bloemenverkoop, autoverhuur-bedrijven, snackbars, enz. Dit zijn activiteiten typisch voor stations, maar tot op heden was er geen ruimte voor en manifesteren die activiteiten zich noodgedwongen op plaatsen in het station waar ze eigenlijk niet thuishoren.

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

De architectuur onder de loep

De huidige bouwaanvraag bevat een nieuw voorstel voor de architectuur van de tweede stationstoegang, maar gaat verder dan dat. Ook de architectuur van het stationsgedeelte onder de stalen overkapping werd opnieuw bekeken. De architect die instaat voor de plannen beschouwt het station als één groot levend geheel, waarbij de nieuwe gedeelten naadloos moeten aansluiten bij de monumentale architectuur uit het begin van de eeuw.

Van het globaal concept uit de eerste bouwtoelating werd niet afgeweken. Op het oorspronkelijke niveau (+1) komen zes bovengrondse sporen die eindigen in de monumentale spoorhal. Verder komen er twee ondergrondse verdiepingen (-1 en -2) met telkens vier sporen. De diepst gelegen sporen (-2) - ongeveer 20 meter onder het straatniveau - bevinden zich in een tunnel onder Antwerpen richting noorden en Nederland. De ondergrondse verdieping erboven (-1) stopt onder het station en vormt een kopstation, zoals op het hoogst gelegen bovengronds spoorniveau (+1).

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Zonlicht krijgt vrij spel

Bij het ontwerpen van het nieuwe Antwerpen-Centraal werd een 'heilig' principe aangehouden: het ondergrondse gebeuren moet leefbaar en aangenaam blijven. De openheid en het daglicht dat het bovengrondse niveau zo aantrekkelijk maakt, moet ondergronds ook nog terug te vinden zijn. Het station, als toegangspoort en vertrekpunt in het hart van de stad, mag geen metrohalte worden van waaruit de reiziger via anonieme ondergrondse kokers en trappen uiteindelijk op de straat belandt. Om dit principe te realiseren wordt de ondergrond geopend zodat zelfs het zonlicht via atria het onderste niveau kan bereiken. Het oorspronkelijke grote en zeer open atrium uit de bouwtoelating van 1997 is wel vervangen door een trappenzaal waarrond de architectuur een meer gesloten en massieve indruk geeft.

Respect voor het bestaande monument

De gehanteerde vormentaal toont ook respect voor het bestaande monument waar oud en nieuw in elkaar overgaan. Aan de sfeer van de vroegere spoorhal verandert weinig. Voor de reiziger op de bovengrondse perrons blijven de beelden van voorheen gevrijwaard. Bij het betreden van de nieuwe niveaus ontstaan er wel nieuwe gezichtspunten. Door het beperken van te grote openingen worden er als het ware 'doorzichten' gecreëerd.

De nieuwe ingang aan de Lange Kievitstraat krijgt een stationshal die vanuit een atrium uit de grond oprijst en met zijn dak een luifel vormt boven de bovengrondse sporen. Hier werd bewust een eigentijdse architectuur toegepast. Het atrium fungeert als trappenzaal en lichtput naar het station toe. Het is het middelpunt van de circulaties naar de ondergrondse fietsenbergplaats, de parking en de autoverhuurbedrijven, die allen op het atrium zullen uitkijken.

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Het stationsbuffet en zijn restaurant ligt hoger dan de rest van de stationshal zodat van daaruit de omgeving kan overschouwd worden. Het zal de plaats bij uitstek worden voor afspraken of even wachten.

Dynamiek en spanning

In het architecturale concept van de tweede stationstoegang zijn er verwijzingen naar de vormen van het Centraal Station. Er werd gestreefd naar dynamiek en spanning, een symboliek voor wat in de ondergrond gebeurt. De luifel boven de sporen is - als een tuibrug - uitkragend aan kabels opgehangen, zodat er geen storende kolommen zijn en er ook aan de overzijde van de sporen in de Pelikaansstraat geen steun moet komen. Verder is de architectuur zodanig opgevat dat er een enorme 'transparantie' zal ontstaan. Over een lengte van honderd meter wordt de volledige constructie niet alleen doorzichtig maar ook langs alle kanten toegankelijk gemaakt. Dit zal ongetwijfeld een nieuwe dimensie geven aan het vroegere gesloten spoorwegstation.

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Het nieuwe stationsplein aan de Lange Kievitstraat

In 1997- '98 werd een stuurgroep opgericht met als partners het Ministerie voor de Vlaamse Gemeenschap, De Lijn, de NMBS en de Stad Antwerpen om onder meer de ontwikkeling rond de toekomstige tweede stationsingang aan de Lange Kievitstraat door te lichten.

Eén van de conclusies van deze stuurgroep was dat niet gestreefd moet worden naar een maximaal plein, maar dat een deel van de vrije ruimte naast het spoor kon ingenomen worden door een gebouw. Van een klassiek 'plein' is er dus geen sprake, het is veeleer een 'plaats'. Vooral de stationsingang zelf wordt benadrukt. Deze meer geaccentueerde toegang leidde ook tot het voorstel om de aansluitende Van Immerseelstraat te verbreden. Zodoende wordt het Centraal Station via de Plantin en Moretuslei een stuk beter bereikbaar. De tweede toegang kan dan gebruikt worden voor voetgangers, fietsers, huurauto's, privébussen, personenwagens en taxi's.

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Veranderde verkeerssituatie Pelikaansstraat en omgeving

Om de werken op de gelijkvloerse verdieping van het station te kunnen uitvoeren, zullen de goudwinkels in de Pelikaansstraat vanaf april 1999 voorlopig verhuizen naar paviljoenen op het verbrede voetpad van de Pelikaansstraat. Deze paviljoenen vormen meteen de werfafsluiting waarachter de metamorfose van Antwerpen-Centraal zal plaatsvinden.

Met de verhuis van de goudwinkeltjes naar het voetpad van de Pelikaansstraat, moet niet alleen een nieuw voetpad worden aangelegd, ook de verkeerssituatie in de omgeving van het Centraal Station verandert hierdoor.

Veranderde rijrichting in Vestingstraat

Vanaf midden februari 1999 verandert de rijrichting van de Vestingstraat. De toegelaten rijrichting wordt dan van de Pelikaansstraat naar de Appelmansstraat. Het gedeelte van de Appelmansstraat tussen de Vestingstraat en de De Keyserlei wordt voortaan tweerichtingsverkeer.

Om een vlotte en veilige verkeersafwikkeling te bekomen, moeten bijkomende verkeerslichten worden geplaatst op het kruispunt De Keyserlei-Appelmansstraat-Anneessensstraat.

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Pelikaansstraat over de hele lengte eenrichtingsverkeer

Ook de Pelikaansstraat wordt vanaf midden februari 1999 over de hele lengte eenrichtingsverkeer. Er zal enkel nog verkeer mogelijk zijn vanaf de Simonsstraat in de richting van het Koningin Astridplein en niet meer in de tegengestelde richting.

Als er zich op het einde van de Pelikaansstraat richting Koningin Astridplein een probleem voordoet, kan het verkeer via de Vestingstraat de De Keyserlei bereiken en zo richting Koningin Astridplein rijden.

Doorgang Ploegstraat definitief afgesloten

Voor de ombouw van het station Antwerpen-Centraal is de parking aan de Lange Kievitstraat sinds november 1998 omgevormd tot de werfzone 'Kievit'. Na aanpassing van het kruispunt van de Ploegstraat en de Provinciestraat voor bussen en vrachtwagens werd de doorgang onder het spoorwegviaduct in de Ploegstraat definitief voor alle verkeer afgesloten.

Brug van de Lange Kievitstraat dicht voor autoverkeer tijdens werken

Begin maart 1999 wordt de brug van de Lange Kievitstraat tijdelijk afgesloten voor autoverkeer. Voor fietsers en voetgangers zal de spoorbrug steeds toegankelijk blijven.

De oostelijke helft van de brug wordt volledig gedemonteerd zodat er een nieuwe brug kan gebouwd worden. Eind 1999, wanneer de ruwbouw aan de oostelijke helft van de brug klaar is, wordt de onderdoorgang opnieuw opengesteld voor alle verkeer.

NMBS - Pers & Public Relations - Frankrijkstraat 85 - 1060 Brussel - Tel: 02/524 20 34 - Fax: 02/525 40 45

Nieuw infolokaal voor Noord-Zuidwerken

Sinds kort beschikt de NMBS in het Centraal Station over een nieuw infolokaal over de noord-zuidverbinding. Het bevindt zich links naast de hoofdingang De Keyserlei. Omwonenden en geïnteresseerden kunnen er met al hun vragen terecht. Het infolokaal is telefonisch bereikbaar op (03) 204 20 34 of 078/15 48 04 (project-infolijn, zonaal tarief). Voor noodgevallen buiten de kantooruren kunnen buurtbewoners bellen naar (03) 204 24 06.

De nieuwe Noord-Zuid*krant*

Om de buurtbewoners te informeren over de aanleg van de noord-zuidverbinding, is de Noord-Zuid*krant* in het leven geroepen. Deze krant volgt de Noord-Zuidwerven op de voet en meldt de belangrijkste werken en de mogelijke hinder voor een bepaalde periode. De editie februari 1999 belandt zaterdag 13 februari 1999 in de bus bij de omwonenden tussen de stations Antwerpen-Centraal en Antwerpen-Berchem.

Noord-Zuidwerken op Integan tXt

De meest recente informatie over de werken voor de aanleg van de noord-zuidverbinding is te vinden op Integan tXt. De kabelmaatschappij stelt ons op haar teletekstkanaal de pagina's 860 tot en met 869 ter beschikking.